

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, „Ararâ-illustrată și „Tovârșia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numa 5 cor. pe an!
Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă!

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Nu putem!

— Hotărîrea conzistorului Metropolitan. —

Conzistorul Metropolitan al bisericii gr.-orientale române, instanță în care au scaun de sfat arhieriei tuturor celor trei episcopate, dela Sibiu, Arad și Caransebeș, cu sfetnicii lor cei mai de frunte, aleși întru acest scop de Congresul național-bisericesc, — întrunindu-se săptămîna trecută la Sibiu, au luat în dezbatere și știrea ce le-a venit la cunoștință, că adecă hotărîrea Congresului național-bisericesc privitoare la propunerea Religiei, a fost nimicită de M. Sa.

Ce să zică la asta Conzistorul Metropolitan, care e ducătorul în deplinire al hotărîrilor Congresului?

Și conzistorul a luat hotărîre vrednică, bărbătească, a-nume că: **nu putem** să ne schimbăm ținuta din trecut în această privință, nici ne putem schimba hotărîrile aduse mai nainte ca Congresul, care poate sună, că în limba de învățare a Religiei cu elevii gr. r. români, ori-ce fel de școale ar fi cercetînd ei, nu suferim schimbare! Și catechetii noștri a propunerea religiei, altă limbă decît limba oficioasă a bisericii, pe cea română, nu e ertat să întrebuinteze!

Nu putem!

Mărturisim că, după vestea venirii ce guvernul a aplicat Congresului, nimicindu-i, prin strepunere la Curte, hotărîrea care era o opreliște sub pedeapsă preoțimii de a catechiza altă decît românește, — multe aflete abătute am văzut, multe simi cuprinse de neagră teamă! Că de zeci de ani n'am văzut

în viața noastră de obște decît tot — *plecări* „înaintea forței majore” (în fața celui mai tare)! De ne-a zis: bag limba maghiară în școale, am protestat și pe urmă — ne-am supus; de ne-a zis: vă opresc comitetul național, am protestat și apoi — ne-am supus; ori-ce ne-a cerut, la toate, chiar și dacă am făcut întii nițică larmă, ne-am plecat capul și ne-am supus! Și mulți aveau teama grozavă să nu fie și acum așa!

Ne-a căzut-o piatră de pe inimă aflînd hotărîrea conzistorului metropolitan, care de data asta răspunde volniciei politice din Pesta așa: Am mers cu supunerea pînă la hotărîrele cele mai din afară, de aci încolo *nu mai putem!* Că treaba învățării religiei e un lucru așa de casă, din lăuntru, al bisericii, în care n'are amestec și nu poate avea, nici o altă deregătorie lumească! Nu putem!

E nobil și e bărbătesc acest „*nu putem*”, — și mult am dori ca el să însemne totodată, că s'a ridicat o piatră de hotar, o stîncă, în calea politicii nesătule a stăpînitorilor dela Pesta, piatră de care să se sfărîme în viitor și alte valuri pe care aceștia le împing spre tărîmurile scumpei noastre biserici naționale, pentru a-i ineca și nomoli roditoarele-i țarini!

Iar preoțimea din toate unghiurile locuite de Români gr.-or. în această patrie, să fie dela margini pînă la margini sprîguitoare vrednică și bărbată a hotărîrii celor din conzistorul Metropolitan, — și să nu se afle suflet slab ori ușor de cumpărat, care, ispitit și el îndeosebi de agenții aceleiași politici, să se abată cumva dela pilda și dela bărbătescul cuvînt de comandă dat de conzistorul metropolitan la Sibiu — ca și de

sinodul preoțesc de curînd ținut lu Blaj, care și el tot așa a hotărîrit!, — că, adecă, în privința asta a îngădui nici cît un fir de păr din dreptul limbii noastre:

„Nu putem!...”

Dietă.

Vineri în săptămîna trecută s'a deschis de nou dieta; pentru-că guvernul cere să voteze îndemnizare (imputernicire) de a putea cheltui și după anul nou din banii țării, pînă cînd să va vota budgetul în toată rînduiala. Să i-se deie îndemnizare pe 2 luni, — nădăjduind că în 2 luni poate să ajungă a avea budget votat în rînduială.

Dieta s'a umptut de lume, ca ne-altădată. Erau de față mai toți deputații. Doar bolnavii ori cei tare cuprinși cu ceva, n'au venit. Iar locurile pentru public privitor, logele și galeriile, pline plinuțe! Venise lumea ca la comedie. Că avea să vadă față'n față pe cele două tabere koșutiste, pînă ieri una, alui Justh și alui Kossuth Franți.

Deputații s'au așezat la locurile lor. Iaca vin ministri. Pentru ministri sunt puse în dietă scaune fine de catifea („barșon”), înaintea scaunelor deputaților. Cînd intrară însă ministri, nu să mai așezară în scaunele lor cele de catifea, ci — în băncile de deputați, la locurile ce și-le au ca simpli deputați. Să vede că nici ei nu să mai simt potrivîți în acele scaune! Ba n'au fost din capul locului! Numai Wekerle, ministrul președinte s'a pus încă în scaunul de ministru. Și apoi, spunînd că are să facă ceva propunere dietei, a făcut semn cătră ceilalți soți ministri să vie și ei nainte, ca să nu fie singur cînd vorbește în numele ministrilor. Andrassy însă a făcut cu capu, că nu. Nu să mai pune în acel scaun de mare domn, în care atîta desamăgire l'a ajuns și în care în sus, spre Coroană, el și toți mult lăudații săi soți, atît de neputincioși s'au dovedit. Numai chiar ministrul

Zichy, cel pe lingă persoana Maestății Sale, s'a dus la chemarea lui Wekerle și s'a așezat încă în scaunul ministerial. Despre cele petrecute în dietă, hărțueli și măsurări de puteri între cele două tabere patriotice, — spicuim pe scurt următoarele:

Președintele cel nou, Alex. Gál, a deschis ședința. De cum s'a deschis, ea a ținut una în aruncări de vorbe pișcătoare, înveninate, dela o tabără la alta.

Abia a deschis prezeș-ul ședința, a înștiințat dietei, că ce hirtii sunt înaintate pentru a fi desbatute în dietă, printre altele și cererea comitatului Cernaad, ca dieta să aducă lege pentru bancă națională neatîrnătoare de Austria, — și deputatul Szmerecsány a și aruncat vorba:

— Lasă că li-o face Ladislau Lukács! (Adecă omul lui Tisza, cu care Maestatea Sa încearcă să cîrmue țara și fără voia koșutiștilor, și așa om socotit primejdios, slugoi Vienei, un fel de „trădător” și el!). Și cînd a zis că „li-o face Lukács!” a țintit pe Justh și ai săi, care e bănuț a sta de vorbă cu Lukács, sluga împăratului!). Dar deputatul Hoffmann, din tabăra lui Justh iute i-a trîntit vorba napoi:

— Nici n'a face-o Wekerle (banca neatîrnătoare)!

Ministrul Wekerle spune apoi dietei, că de vreme-ce s'îrșitul anului e aci, și budgetul pe anul viitor nu e votat, ca să nu ajungem în ex-lex (vezi tîlcuirea acestei vorbe și stări, în numărul nostru trecut) înaintea un plan de lege, prin care dieta să deie guvernului, ori-care-ar fi, îndemnizare de cheltueli pe 2 luni din anul viitor. Spune că budgetul e și el gata, dar cum ministri și-au dat abdicarea (s'au retras) din slujbele lor și acum mai conduc trebile țării numai așa trecător pînă Maestatea Sa își va afla alții în locul lor, — nu să simte în drept a înainta budgetul și a-l desbate, că budgetul îl aduce naintea dietei totdeauna un ministeriu care ia și răspunderea pentru politica pe care o face prin budget pentru țară, — iar ei nu mai au răspundere. Ca să poată fi adus în desbatere planul de lege al îndemnizării, să se trîmîță, cum e obiceiul, la comisia financiară spre

a-l revida și a veni apoi cu el în fața dietei.

Iuliu Justh, capul partidului koșutist de opoziție (Impotrivire), să ridică și cere ca planul de lege pentru îndemniizare adus înainte de Wekerle, să nu să trimită la comisia din vorbă, căci guvernul acesta nu e constituțional (după legile și rînduiele țării), ci numai purtător trecător al trebilor, și față de un astfel de guvern, nu să folosească măsurile și formele ca față de unul după toate rînduiele. Nu să poată primi, ca niște miniștri ce de 9—10 luni s'au retras din locul cu răspundere, și din cari numai doi mai vreau să și șadă în scaunele de miniștri, — să vie să ceară îndemniizare de a chestul banii țării!

George Szmercsányi, ride cu hohote!

Strigăte din stînga: La ordine! la ordine!

Președintele sună mereu clopotul cerînd să fie liniște!

Wekerle răspunzînd lui Justh zice, că guvernul de acum e pe temeiul legii și așa abzis cum e... Că ei, miniștrii, toate le-au încercat ca...

Strigăte dela ailui Justh: Ca să rămîneți în aceleași scaune!

Wekerle... ca să ne putem duce din aceste locuri. Dar nu ne lasă Maestatea sa încă. Roagă dieta să primească propunerea lui că doar prin asta să urmează numai firul de drept.

Gaston Gal: Nu primește spusesele lui Wekerle, că dacă Tisza pe timpul său (cînd koșutistii erau în poziție și Tisza la putere) ar fi spus ce spune acum Wekerle avînd la spate pe Koșutisti, acela n'ar fi putut grăi nici o vorbă de protestările lărmuitoare a Koșutistilor tăcuți de azi!.

Nicola Zboray: Mai bine vorbește despre Lukács!

Și așa mai departe, toată ședința au umplut-o cu aruncări de vorbe dela unii la alții; pînă ce președintele s'a văzut silit a lua unuia, lui Farkasházy, cuvîntul, pe altul a-l certa. Nagy György, (dela Nádlaç) a zis că guvernul ar trebui pus sub acuză (tras în proces)!

Ședințele cele ce au urmat și să urmează, sunt umplute cu lupta partidului lui Justh de a zădărnici votarea îndemniizării. Vorbese despre cîte toate altele, ca despre lucruri mai grabnice decît îndemniizarea (pe guvern asta îl arde la degete), și fac ca aceea să nu poată ajunge nici în desbatere! Iar cînd ea va ajunge la desbatere, asupra ei vor întinde vorba săptămîni întregi, luptîndu se a o respinge.

În ședința de Marți Justh a izbutit să pună la rînd spre desbatere naintea îndemniizării: cerea partidului său, că dieta să înainteze Maestății Sale o cerere, prin care să-i spună, că ei pe Ia-

nuar 1911 — așadar peste un an — voesc să aiba banca națională maghiară, ruptă de cea austriacă, că altfel nu o să meargă lucrurile cu pazel

De Mercuri s'a început desbaterea asupra trebii cu banca națională ungurească, deosebită, și țin bāsadele lungi și late, — anume pentru a împinge țara în ex-lex dela 1 Ianuarie n., ca semn de neputință a oamenilor guvernului, cari nu și-au putut face ordine în trebile conducerii, ca să nu ajungă la asta.

E acum sigur, că la 1 Ianuar intrăm iar în stare în afară de lege, cînd cetățenii nu mai sunt datori a-și plăti dările, executorii „odichnesc“, — pentru ca cu atît mai aspru să se arunce asupra obștei plătitoare, după ce trece starea asta de ex-lex.

UNELE—ALTELE

Frămîntarea politică

zisă „criza“, dela Pesta, e încă tot frămîntare. Guvernul lui Wekerle-Kossuth nu poate pleca, altul nu poate veni. Mai nou M. Sa a însărcinat pe Lukács László și pe groful Heder-váry să cerce a-și găsi oameni cu cari să formeze un guvern nou. Ei s'au pus în legătură cu Justh, doar află sprigin la el și ai săi, dar nu s'au putut înțelege. Justh cere bancă și bancă, și Viena nu vrea s'o dea.

Nu să știe încă ce va fi!

Să vorbește de risipirea dietei și alegeri nouă, din cari, cel-ce le va conduce, să cerce a-și scoate partid destul de tare!

Dr. Cassiu Maniu,

advocat în Cluj, fratele deputatului Dr. Iuliu Maniu, — și-a început împlinirea pedepsei de un an de zile, care i-s'a dictat pentru scrisoarea sa către Björnson, publicată în „Gazeta“. Dl Dr. Maniu își face osînda în arestul de stat dela Vaț.

Nu l'a trimis ministrul la Seghedin, că acolo prea avea cu cine sta de vorbă, fiind acolo inchiși 2 slovaci de frunte și mai mulți Români.

Ca să-i fie mai reci și negri pereții arestului, l'a trimis la Vaț.

„Revista Bistriței“

are și ea procese de presă, două. Unul pentru un articol scris în treaba cu limba de învățare a religiei, care a izbit așa de mult în toate inimile românești, cît a stors fiecărui Român ori cu graiul ori în scris un cuvînt de protestare; — și al doilea pentru răspunsul foilor române trimis celor franceze.

Săracă gazetărie românească, cum te mai scutură procurorii, ca doar ti-i speria și-i amuți și tul Dar dorul acesta al inimii lor,

nu li-l va împlini nici Satan cu care par a-și fi dat mîna, — că Dzeu nu-i va ajuta deloc întru aceasta.

Insoțirea gazetarilor nostri.

Confrații dela Arad vestesc, că societatea ziariștilor nostri »scriitorilor dela foile noastre), să socotește de înființată, după-ce și acei redactori cari n'au putut fi de față la sărbarea »Tribunei« dela Arad și-au dat invoirea a intra în această societate, care ar avea chemarea a îngrijii de o soarte mai bună și pentru acești slujitori cu peana ai luptelor noastre naționale. Au fost primiți ca membrii ai acestei societăți următorii redactori români dela noi:

Sever Bocu (dela »Tribuna«).
Lucian Bolcaș (dela »Lupta«).
Dr. V. Braniste (dela »Drapelul«).
Aurel Ciato (dela »Rev. Pol. și lit.«).
Dr. Sever Dan (dela »Gazeta Trans.«).
Aurel C. Domșa (dela »Unirea«).
Mihail Gașpar (dela »Drapelul«).
Octavian Goga (dela »Țara Noastră«).
Silv. Moldovan (dela »Foaia Pop.«).
Ioan Montani (dela »Tribuna«).
Ioan Moța (dela »Libertatea«).
Vas. C. Osvadă (dela »Tovărășia«).
Dr. Dion. Stoica (dela »Gaz. de Dum.«).
T. V. Păcătan (dela »Tel. Rom.«).
Ghița Pop (dela »Tribuna«).
Iosif Schipoul (dela »Tribuna«).
Dr. George Stoica (dela »Tribuna«).

Conducerea insoțirii s'a încredințat dlor: Octavian Goga ca președinte, Sever Bocu vice președinte, Iosif Schiopul secretar, și membrilor în comitet: Lucian Bolcaș, Dr. Valeriu Branisce, Dr. Sever Dan, Silvestru Moldovan, Ioan Montani, Ghița Pop, Dr. Dionisie Stoica.

Comitetul a fost însărcinat cu alcătuirea Statutelor, cari, după primirea lor din partea membrilor insoțirii, vor fi înaintate ministerului de interne pentru a fi întărite. (Cine crede c'o mai vedea-o și asta).

Regina României, la Sofia.

Unele foi vieneze țin a ști, că Regina Elisaveta a României, îndată după sărbătorile Crăciunului, va întoarce reginei Eleonora a Bulgariei, vizita pe care aceasta i-a făcut-o la Sinaia. Cu acest privilegiu va petrece cîteva zile în Sofia (orașul-capitală al Bulgariei).

Semne de bună vecinătate între cele două state vecine.

Bestia în om.

Din Dole (Francia) vine știri de o crimă foarte ticăloasă:

În spitalul de acolo era aplicat și grijitorul de bolnavi Ta b o i s. El știind că după fiecare mort capătă 1 franc (1 coroană) pentru îngrijire, — începuse a ajuta cît mai gros la aceea, ca să-i moară bolnavii, ca să-i vină lui francii!

S'a simțit însă lucrul. Că mai tot bolnavi de sub mîna lui mureau. Au fost desgropați mai mulți și cercetați de doctori și s'a aflat că această bestie de om, a omorît, învenindu-i, pe 11 bolnavi de sub paza lui, — ca să cîștige 11 franci (11 coroane).

Edhem-Pașa

care în lupta uriașă dela Plevna a luat parte ca colonel (Oberst) și a băgat mulți fiori și a trimis multă moarte Rușilor și Românilor, și care printre alți viteji apărători ai Plevnei a fost și el cîntat de cîntecile poporului despre războiu, — a murit zilele astea în Cairo, în vîrstă de 60 ani.

Încercarea de-a omori pe

ministrul Ionel Brătian!

Martî în 21 Dec. n. s'a întîmplat la București un atac mișelesc din cele mai ticăloase asupra întîiului ministru al României Ionel Brătianu: Un lucrător, dat afară din lucru dela tren pentru purtare răzvrăitoare, a așteptat pe întîiul ministru la poarta casei sale, și cînd acesta, venea spre saracasă dela munca zilei, a tras mai multe pușcături de revolver asupra lui!, Două gloanțe au nimerit pe ministru și l'au rănit greu, cu un glonț în spate, cu unul în spinare!

Mișelul să numește Stoinescu, lucrător la drumul de fer, membru a societății socialiștilor, condusă de fel și fel de oameni cu capu'n mână și necinstitori de legile și rînduiele bune ale țării. Acesti societari au făcut tulburările în București pentru-că a fost dat afară din țară răzvrătitul Dr Racovsky, un bulgar pripășit în Țară și care luîndu-să de apostol al muncitorimei, o zgîndăra la nesupunere! Dacă conducătorii țării l'au dat afară pentru asta, — o parte de muncitorime și-a făcut apostol din streinul acela, i-au făcut chipul mic în ramă de bumb și îi purtau chipul în semn de alipire la tulburătorul păcii din Țară, nu la bunii ei paznici.

Unul dintre acești societari cu bumb, Racovsky e și păcătocul Stoinescu, tînăr de 25—26 ani, care îndrumat de mai marii săi să lapede semnul acela de răzvrătire, nu a voit, nu s'a supus, — pentru ce mai marii săi dela tren l'au dat afară din slujbă, ca să scape de un ațîțător al celorlalți muncitori și rău pilduitor.

Și pentru asta el nu a tras glonț asupra celui ce l'a dat afară din slujbă, ci — asupra întîiului

suprasolvi: Dl Sergiu Medean 10 cor., Iulian I. Vulcu 8 cor., Romulus Balomiri 8 cor., Andreiu Maniu 4 cor., Dumitru Martin 2 cor., P. Predovicu 2 cor., G. Muntiu 1 cor., D. Popa 1 cor., Nicolae Aron paroch 1 cor., Pastohy not. 1 cor., Poponea 1 cor., Nicolae Oancea, par. 1 cor., I. Pop not. 1 cor., I. Danciu, cassar 3 cor., Ioan Goța 1 cor., I. Vulcu 60 fl., A. Muntea 2 cor., Mendel 3 coroane.

Venitul total al petrecerei au fost 175-72 cor. Spesele 57-40 cor. A rămas venit curat 118-32 cor. Comitetul parochial și poporul din loc își ține de datorință a da și pe aceasta cale mulțămita sa acelor Domni, cari au binevoit a-i onora cu venirea lor și a ajuta cu obolul domniei-lor.

Simeon Socaciu
învățător.

Dela Reuniunea proprietarilor de vite, din ORĂȘTIE.

La numărul de față al foii «Libertatea» alăturăm *Listele* pentru înscrierea de membri la «Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie», și „Foite” cu cari să face înștiințarea vitelor pe care membrul dorește a le asigura contra pagubei.

Cum trebuiesc umplute aceste tipărituri, s'a arătat în numărul trecut al adausului nostru economic «Tovărășia». După arătarea de acolo umpleți foitele și listele aci alăturate.

Listele umplute, le trimiteți apoi la Direcțiunea «Reuniunii proprietarilor de vite» în Orăștie (Szászváros).

Cei-ce pot, trimită încă de pe acum și taxele ce sunt de plătit la întrarea în Reuniune (însemnate pe Foită ca și pe Listă la colțul stîng sus). Cei-ce nu pot trimite deja a cum și taxele, trimită numai Lista și Foita scrisă, ca să vedem de unde ne vor veni membri și cîți?, ca să ne putem face o socoată asupra numărului și de membri și de asigurări ce putem avea chiar dintru început.

Îndată ce avem vite înștiințate pentru 2 grupe (despărțăminte), vestim începerea luorării (întrarea în viață) a Reuniunii, și să începe plățile pagubelor ce vor veni între vitele membrilor!

Unde mai trebuiesc Foite pentru înscriere de vite, ori Liste pentru membri, — să se ceară la noi și li-să trimit îndată!

Sîmbăta trecută (18 Dec. n.) s'a ținut la Orăștie înția

ședință a Direcțiunii Reuniunii noastre. Au luat parte membri de Direcțiune: Vas. C. Osvadă (Hunedoara), Dr. St. Erdelyi, I. Moța și Dr. Rom. Boca (din Orăștie), Dr. Cornea (Sighișoara) și Ad. Leșnican (Dobra). A lipsit numai dl Dr. Tripou delă Bistrița, opăcit prin înmormîntarea regretatului Gerasim Domide. De președinte al Direcțiunii a fost ales dl Dr. St. Erdelyi, Direcior al Reuniunii dl V. C. Osvadă, fiind notar al ședinței dl Dr. R. Boca. S'a statorit un program de muncă al Reuniunii, care să începe prin 4-5 adunări populare mari: înția cea conchemată deja la Orăștie pe Dumineca viitoare (26 Dec. n.); apoi pe Joi în 30 Decembre la Sighișoara, și pe Duminecă în 2 Ian. n. (Dumineca naintea Crăciunului românesc) o adunare pentru părțile ungurene la Șiria (I. Arad) și alta pentru părțile bănățene (locul încă nu e ales), — altele apoi, la Bistrița, Făget, cătră Brașov, Sibiu, după cum să vor putea alege termenele în înțelegere cu spriginitorii din acele părți ai mișcării noastre economice.

Convocare.

Membrii „Reuniunii proprietarilor de vite în Szászváros-Orăștie” și toți plugarii și spriginitorii culturii de vite, sunt invitați prin aceasta cu toată dragostea la o

MARE ADUNARE

ce să va ține, **Duminecă în 26 Decembrie st. n. a. c. în Orăștie** la orele 2 după ameză în sala cea mare a hotelului „Transsylvania” ori în biserica gr.-or. română, cu următoarea ordine de zi:

1. Însămnătatea culturii și a asigurării vitelor.

2. „Reuniunea proprietarilor de vite” dela Orăștie: cum s'a făcut și felul cum va lucra. Raportul direcțiunii și eventualu întregire a direcțiunii și comitetului de supraveghiere.

3. Însămnătatea organizării economice prin tovărășii.

4. Discuții economice libere și eventuale propuneri.

Din ședința dela 18 Dec. n. 1909.

Direcțiunea.

= Toate adunările să pun pe oara 1 d. a. Așa ca oamenii din jurul locului unde e conchemată adunarea, după eșirca din biserică să aibă timp a prinzi și a pleca la locul adunării Adu-

narea va ține 1 oră și jumătate, ori 2 ore, și dela 3 ore d. a. încolo, au timp a să întoarcă cu ziud și cu bine acasă!

*

= Rugăm stăruitor pe toți frații nostri economi proprietari de vite din Orăștie și comunele vecine, a veni cît mai mulți pe Duminecă la Orăștie, spre a fi de față la această adunare în care li-să vor da și mai bogate lămuriri asupra acestei prea folosite Reuniuni!

— Asemenea comunele din jurul Sighișoarei, Șiriei și din celelalte, să se grăbească la adunările înștiințate acolo, — la care vor lua parte și cîte unul ori doi din trimișii Direcțiunii noastre dela Orăștie.

NOUȚĂȚI

Un rege, fără vaza de Regel! Să știe că Regele Sîrbilor Petru a urcat tronul sîrbesc după ce înaintașul său Alexandru, a fost ucis în chip barbar dimpreună cu Regina Draga. Și gurile rele bănuiesc pe Regele de acum Petru, că el ar fi știut nainte ce să pregătește lui Alexandru. Și ca atare asupra lui plutește o umbră urită, că, vezi, prin aceea că a știut ce să va întimpla și a tăcut, pentru-ca prin asta să ajungă el în tronul pătat de singele aceluia, e oarecum părtaș tăcut la omor! Și pentru asta, deși așa e obiceiul că fiecare Rege nou, face vizite curților vecine, — Regele Petru al Sîrbilor n'a făcut încă acele vizite, pentru-că curțile domnitoare vecine să înfioară să primească cu alai regal pe un om asupra căruia plutește acea urită bănuială. Și Regele mult ar dori să poată face acele vizite. De curînd a pipăit de nou prin diplomații săi, de ar putea să înceapă a cerceta curțile domnitoare vecine, și, așa spun știrile mai nouă, n'a izbutit a face să fie primit nici acum de acelea!

*

A murit regele Leopold al Belgiei, tatăl Stefaniei, soția fostului nostru moștenitor de tron Rudolf. A fost un rege singur în felul său. Foarte isteț, foarte cuminte, foarte frumos, și tinerețele lui era tare mult prețuit, ca un domnitor rar, — altfel nu mergea feciorul împăratului nostru să-i iee o fată de nevastă. Era știut ca unul din cei mai isteți îndreptători a țării și a orașului său de reședință, pe cărările înfloririi economice! A făcut să i-se îmbogățească țara ca sub ne-altul. Iar orașul Bruxela să înflorească în 10—20 ani cît altele în 100! Te po menea, din porunca lui, cu uliți întregi din oraș, dărîmate până în pă-

mânt și apoi zidite nou, pe chel-tuiala lui, frumoase ca în raiul!

Pe cînd însă era mai văzut pentru faptele sale de bine pentru patrie, — la bătrînețe l'a prins nărozia după mueri și începuse a nu mai cunoaște hotare în căutarea de frumseți femeiești. Așa că în jurul lui să iscau tot meru scandale, hohotele lumii și rușine pe țară! Avea mai prin toate țările copii de flori! Pe urmă fata unei vinzătoare de verdețuri din Franca, fată foarte frumoasă, îi ajunsese doamnă pe inimă, și a luat-o în jurul său și, pe ascuns, să și căsătorise cu ea, făcînd-o „Contesă” spre marea ciudă a întregii sale familii! Era certat cu fetele de nu mai voiau să știe de el. Supușii lui un blau într'un rînd să-l facă să se retragă din tron, că de nu, caută să-l lipsească de coroană, acum la bătrînețe! Și numai respectul pentru faptele lui bune din tinerețe i-au făcut să-i mai ierte, că altfel l'ar fi și alungat din tron.

Lumea vorbește de el tare mes-tecat, mult bine și mult rău, — așa cum i-au fost zilele.

Noul Rege, Albert, bărbat învățat și de lume nouă, a urcat deja în tron.

*

Curcubeu în Decembre... După zilele de iarnă aspră cu ger de Bobotează ce dase peste noi, peste toată țara, prin mijlocul lui Novembre, — acum de vre-o săptămînă au dat zile de primăvară, moi, călduțe chiar, și cu ploa. Pămîntul s'a desghețat încît îl poți ara iară. Dar ce e mai rar de văzut, Marți s'a văzut pe la noi chiar un curcubeu frumos pe scurtă vreme. Lumea s'a mirat de el fiind așa ceva vedenie foarte rară cătră sfîrșitul lui Decembre

Năcazul copiilor, să tem să nu aibă și Românii Crăciun cu tină, precum e al apusenilor (Nemți și Unguri).

*

Bestia în om. De curînd s'a întimplat în Franca un mare omor, care dovedește și el de nou, că totuși omul e unul din cele mai rele ființe de pe pămînt, și numai chiar cultura și religia îl îmblînzește de-l face bun. La unii însă nici acestea nu prind și cînd izbucnește firea rea din el, săvîrșește fapte de-o potrivă cu a tigroaicei, care își sfășie puii săi!

Un crișmar în etate de 40 de ani și-a omorit pe mamă-sa, pe nevastă-sa și 4 copii! Nu vă gîndiți că din sărăcie, că era în stare bună, avea o avere de 100.000 de franci, dar era un om foarte aspru, rău. După ce a închis crișma sara tîrziu, pentru nimica toată s'a certat cu mamă-sa, care nu să culcase încă, și el era poate și amețit un pic de beutură, s'a aprins ca un nebun, și luînd un briciu, a sărit la mamă-sa și i a tăiat grumazul! Văzînd că curge singele, s'a infuriat mai tare, s'a sălbătăcit de tot și și-a pus de gînd să stîngă de tot toată familia asta! S'a dus în odaia vecină unde dur-

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu lătrzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atât la case particulare, cât și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurându-i că pe lângă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punând mare grijă și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

22-24 **Dumitru Martin**, *măestru timplar (măsar) în Orăștie*, (Szászváros).

Fabrica de oțel și fer din Prakfalva

societate pe acții
a contelui LADISLAU CSÁKY

Diracțiunea în: *Budapesta, IX., Csillag-utca 4.*
Fabrica și băile în: *Prakfalva, comitatul Szepes.*

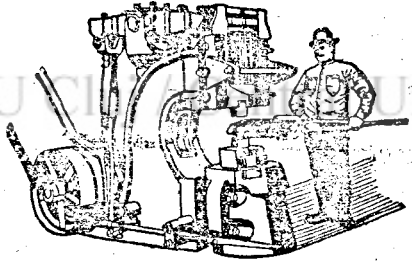
Fabrică din cel mai distins metal de fer produs din băile (minele) proprii, prin topire cu cărbuni de lemn, *turnături* (obiecte de fer vârsat) *sure* și anume tot felul de *părți de mașini, ponduri* (măsurii) autentice, *turnături pentru zidiri și de lux, pentru canalizări și conducte de apă, fere pentru șteampuri de băi, și pentru economie*, etc.

pregătește din materiile brute aflătoare tot în băile proprii, prin lucrările atelierelor de prelucrarea oțelului, tot felul de *turnături de oțel și de fer moale*, — apoi ca specialitate *oțel vârsat de țigle (boreane) pentru unelte*, cu marca „5/0 Ajax extra“, *oțel pentru strungărie repede* care e azi cel mai bun oțel de strungărie în lume!

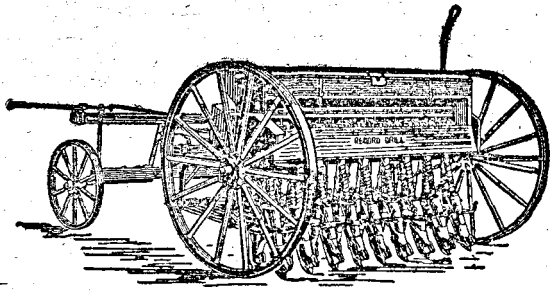
Oțel de nickel și de cremă și felurite părți constitutive din acela, oțel vârsat de mașini, oțel de sfredele de piatră pentru orice piatră, table de oțel și tot felul de *unelte de oțel*: cuțite de strungar și gilău, sfredele, ciocane, săpoaie, unelte de bătut piatră morii, sfredele spirale, etc. etc.

Fabrică, — după patenta proprie, — **ciocanele „AJAX“** cu peană (feder) recunoscute ca mai bune, ținătoare și cu economie la muncă, tare răspindite!, apoi tiocuri scutitoare de cute, patent propriu, despre cari servește cu lămuriri ori-cui. Cele mai renumite *pile* (răzători) cu marca „potcoava“, — și primește a face tăieturi noue pe pilele deja tocite.

Magazin stabil în: **Budapesta, IX., Csillag-utca 4.**
Scrisori și comande să se adreseze aci la Budapesta!
(531) 2-4

Reprezentanța principală a Fabricii de mașini a Trenurilor reg. ung. și depozitul ei de mașini în comisiune să află în Orăștie la: **Samuel Goldmann**, comerciant de lemne; depozit de tot felul de mașini economice.
(527) 1

(479) 11-12

să adresează, cine dorește și-a procura varietăți autentice de

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la cerere gratuit!

Editor și redactor responsabil: Ioan Adam.

ATENȚIUNE

proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lângă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad**.

Altoii sunt splendid dezvoltăți și deprinși cu clima noastră ardelenască. — Să află de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Itallan	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » » » »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » » » »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » » » »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10-16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“
(471) 14-32 (propr. dlui dep. Dr. A. Vlad) Bobâlna u. p. Szászváros.

„CRIȘANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

== Filială în Hălmagiu. ==

Anul fondării 1890.

Capital social . . . . . 200.000 cor.
Fonduri proprii peste . 150.000 cor.
Depuneri peste . . . . . 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea casei, sume cât de mari și fără abdicere și fără a să computa porto la retrimetere. La dorință, să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziua în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(513) 6-10

Diracțiunea.